

1978, 17. listopadu – Sdělení VONS č. 55 o hlavním líčení s Petrem Cibulkou, Liborem Chloupkem a Petrem Pospíchálem u Městského soudu v Brně a jejich odsouzení pro trestný čin pobuřování k nepodmíněným trestům odnětí svobody.

Dne 14. 11. 1978 proběhlo před senátem Městského soudu v Brně (předseda senátu Žižlavský, prokurátor Chudoba) závěrečná část hlavního líčení v trestní věci proti Petru Cibulkovi (nar. 1953, byt Vrázova 53, Brno), Liboru Chloupkovi (nar. 17. 9. 1955, bytem Tábor 13, Brno) a Petru Pospíchalovi (nar. 1960, bytem Bohuslava Martinů, Brno) – hájili je advokáti Macourek¹, Rezek² a Urválková³. Všichni jsou obviněni z trestného činu pobuřování (§ 100/1a tr. z., Petr Cibulka navíc § 100/2 tr. z.) a jsou od dubna 1978 ve vazbě ve věznici v Brně-Bohunicích, adresa: Brno 2, pošt. schr. 151 (viz naše sdělení č. 2, 12, 42 a 48)⁴.

Údajná trestná činnost obžalovaných měla spočívat v tom, že v bytě Petra Cibulky se za účasti asi 20 osob konaly 2 soukromé koncerty zpěváků Jaroslava Hutky (který se mezitím vystěhoval z republiky) a Vlastimila Třešňáka, kteří prý ve svých písničkách pobuřovali proti čs. státnímu zřízení a jeho vymoženostem; obvinění prý při různých příležitostech rozšiřovali magnetofonové nahrávky neoficiálních skupin hudebních, strojopisy literárních děl v Československu nepublikovaných autorů a texty Charty 77.

Při hlavním líčení bylo vyslechnuto 11 svědků a konstatovány materiály odňaté při domovní prohlídce v bytě Petra Cibulky nebo získané z jeho neprávem zadržované korespondence (magnetofonové nahrávky a texty dopisu Václava Havla prezidentu republiky Husákovi z r. 1975), odňaté při prohlídce bytu Libora Chloupka (strojopisy mnoha literárních děl a některé texty Charty 77) a dobrovolně vydané Petrem Pospíchálem (několik textů Charty 77). Přes námitky obhájců soud bez důkazů předpokládal, že obžalovaní, kteří se sotva znali, jednali ve vzájemném srozumění, a tedy jako spolupachatelé téhož trestného činu. Soud zamítl [návrh]

vyslechnout zpěváky Jaroslava Hutku a Vlastimila Třešňáka. Soud rovněž zamítl návrh obviněných, aby bylo v rámci důkazního řízení zkoumáno, zda obsah inkriminovaných materiálů je vskutku lživý, protisocialistický a pobuřující.

Prokurátor charakterizoval počínání obžalovaných jako vysoce společensky nebezpečné, neboť působili zejména mezi mládeží a stali se v době, kdy ČSSR a ostatní státy světové socialistické soustavy byly vystaveny pomlouvačné kampani západní propagandy v souvislosti s 10. výročím internacionální pomoci, „prodlouženou rukou“ těchto nepřátelských sil. Proto navrhl tresty v horní třetině trestní sazby.

Obhájci poukázali na formální nedostatky trestního řízení, konstatovali, že spáchání trestného činu nebylo obhajobou prokázáno, ani co do skutkové podstaty ani co do zákonem požadované subjektivní podmínky (nepřátelství proti socialistickému státnímu a společenskému zřízení) a navrhli, aby všichni obžalovaní byli zproštěni viny v plném rozsahu.

Závěrečné řeči obžalovaných vyzněly neobyčejně důstojně. Bylo patrné, že tito mladí lidé jsou odhodláni hájit pravdu s plným vědomím, že si tím ještě zhorší svou momentálně těžkou situaci. Všichni důrazně popřeli, že by jednali z nepřátelských pohnutek. Petr Cibulka hovořil o svém dlouholetém zájmu o současnou hudební tvorbu, které se věnoval v rámci činnosti jazzové sekce. Hudební nahrávky neoficiálních skupin i zpěváků sledoval pro jejich vysokou uměleckou úroveň. Dopis Václava Havla Gustávu Husákovi ho zaujal zejména pro obsáhlou kritiku kulturní politiky – takovou kritiku považuje stále za aktuální. Libor Chloupek se bránil tím, že je stíhán za vlastnictví pravdivých a umělecky vysoce hodnotných textů a svá tvrzení dokazoval kulturním rozbořením některých děl. V polemice s oficiálním tvrzením (V. Biřák), že u nás nesmí publikovat jen několik jedinců, z paměti nadiktoval do protokolu několik desítek známých českých autorů, jejichž díla jsou nyní v ČSSR zakázána. Plně se ztotožnil s tím, že Charta 77 tuto situaci kritizuje. Upozornil na nedemokratičnost mnoha československých zákonů, zvláště některých paragrafů trestního zákona a odsoudil trest smrti jako zcela odporující zásadám humanismu.

Vznesl obvinění, že StB svými způsoby práce (jako např. uvedl zanedbání listovního tajemství u Petra Cibulky) a soud svou předpojatostí porušují Ústavu ČSSR a mezinárodní pakty obsažené ve vyhlášce 120. Petr Pospíchal uvedl, že od dětství byl vychován ke kritickému myšlení. Sám se přesvědčil (a dokázal to na příkladech), že Charta 77 je pravdivá, a odsoudil pronásledování jejích stoupenců. Vyslovil naději, že soud odliší pozitivní význam kritiky v její přínos od nepřátelských úmyslů a že všechny obviněné osvobodí. V opačném případě by rozsudek považoval za odsouzení všech kriticky myslících, zejména mladých lidí.⁵

Soud shledal obviněné vinnými ve smyslu obžaloby a odsoudil je k nepodmíněným trestům odnětí svobody v I. nápravně výchovné skupině: Petra Cibulku na 2 roky, Libora Chloupka na 20 měsíců a Petra Pospíchala (jako mladistvého) na 11 měsíců.⁶ Všichni obžalovaní se okamžitě odvolali, prokurátor se zatím nevyjádřil.⁷ Libor Chloupek prohlásil, že se odvolává také k Mezinárodnímu soudu pro lidská práva ve Štrasburku a že okamžitě zahajuje protestní hladovku. Naopak předseda senátu uvedl, že obžalovaní vlastně měli být souzeni pro podvracení republiky. Sdělil, že žádost o propuštění Petra Pospíchala z vazby se zamítá, protože se tento tak hrdinsky stavěl ke své činnosti, že je nebezpečí, že by v ní po propuštění z vazby pokračoval.

Závěr hlavního líčení vyzněl jako veřejná (byť kromě objednané „veřejnosti“ byly do soudní síně vpuštěny prakticky jen rodiny obžalovaných) obžaloba praktik, které se pomocí trestního zákoníku snaží umlčet legální kulturní a občanskou aktivitu. Na kritické a věcné argumenty dokázala státní moc uvést jen jednu odpověď: tvrdé tresty těmto mladým dělníkům, kteří mají být v „nápravně výchovných ústavech“ napravováni za své touhy jednat čestně a pravdivě. Jak jsme již zdůraznili (sdělení č. 42)⁸, nejde v tomto případě jen o ojedinělý akt justiční represe, ale o útok na celou československou neoficiální kulturu.⁹ Výbor se plně solidarizuje s obžalovanými i s jejich počínáním a znovu vyzývá k účinné solidaritě všechny lidi dobré vůle – doma i v zahraničí.¹⁰

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 13, s. 8–9.

POZNÁMKY

- ¹ Místo JUDr. Vladimíra Dvořáka, kterému Petr Cibulka v průběhu líčení vyjádřil nedůvěru, převzal jeho obhajobu JUDr. Jiří Machourek, jenž později vystupoval jako advokát v několika dalších případech disidentů. K jeho osobnosti viz SOUKUPOVÁ, Jana: *Nepoddajní aneb nešlo to jinak. Příběhy jihomoravských disidentů v 70. a 80. letech 20. století*, Brno 2010, s. 76–81 (kapitola „Nebál se u soudu hájit disidenty“), k osobnosti Petra Cibulky zde viz kapitolu „Matku ze seznamů Cibulka vyškrtl“, s. 68–75, k osobnosti Petra Pospíchala kapitolu „Pronásledování Petra Pospíchala“, s. 170–181.
- ² Celým jménem JUDr. Michal Rezek z Advokátní poradny č. 2 v Brně, viz záznam vyšetřovatele Odboru vyšetřování StB KS SNB Brno o obhájcích obviněných ze dne 30. 5. 1978, ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno.
- ³ Celým jménem JUDr. Zdena Urválková z Advokátní poradny č. 1 v Brně, viz vyrozumění o zvolení obhájce P. Pospíchala ze dne 11. 5. 1978, ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno.
- ⁴ Dokumenty č. 2, 12, 42 a 48. K případu viz dále sdělení VONS č. 40, 63, 64, 69, 70, 123 a 157, dokumenty č. 40, 63, 64, 69, 70, 124 a 158.
- ⁵ V rozsudku vyneseném senátem složeným z předsedy JUDr. Jana Žižlavského a soudců Miloše Sysla a Jaroslava Jílka bylo mj. uvedeno: *„Je třeba ještě poznamenat, že žádný z obžalovaných není souzen pro svoje politické názory, naše státní a společenské zřízení ještě nikoho za politické přesvědčení nepostihlo, ale obžalovaní jsou souzeni za konkrétní činnost proti republice, za konkrétní šíření protisocialistických materiálů, které ve své podstatě směřují proti základním zásadám našeho státního a společenského zřízení, tj. proti vedoucí úloze KSČ, která je nakonec zakotvena v článku 4 Ústavy, která je základním zákonem naší republiky, proti Národní frontě jako politickému svazku pracujících měst a venkova, neboť v několika materiálech se ostře útočí proti jednotě naší společnosti, aktivitě občanů ve veřejném a politickém životě.“* Rozsudek Městského soudu v Brně ve věci P. Cibulky a spol. ze 14. 11. 1978 viz in: ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno; též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. I/7, kart. 16.
- ⁶ Obžalovaní byli dále odsouzeni k propadnutí části věcí zabavených během domovních prohlídek. Viz rozsudek Městského soudu v Brně ve věci P. Cibulky a spol., LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. I/7, kart. 16.
- ⁷ Městský prokurátor František Gottwald se domáhal, aby rozsudek byl u všech obžalovaných zrušen ve výroku o trestu a všem obžalovaným, aby byly uloženy přísnější tresty. Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ve věci P. Cibulky a spol. ze dne 29. 1. 1979, ABS, vyšetřovací spis k případu Petra

Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno; LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. I/8, kart. 16.

⁸ Dokument č. 42.

⁹ K přelíčení u Městského soudu v Brně viz rukopisný záznam soudního jednání a zprávu o něm uložené in: LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. IV/12, kart. 16; dále viz článek „Do vězení za soukromé koncerty“ o soudním jednání u MS v Brně s P. Cibulkou a spol. in: *České slovo* 24, 1978, č. 12, s. 9.

¹⁰ Osud P. Cibulky, L. Chloupka a Pospíchala nebyl řadě lidí lhostejný. Václav Havel upozornil na jejich případ ve svém příspěvku-dopisu přečteném během zasedání světového kongresu Pen-klubu ve Stockholmu 22. 5. 1978. Diskusní příspěvek Václava Havla viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. IV/6, kart. 16. Se žádostí o zastavení trestního stíhání těchto mladých lidí se 31. 5. 1978 obrátila na Federální shromáždění ČSSR skupina československých občanů, převážně disidentů (za správnost podpisů ručil Martin Šimsa). LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. IV/7, kart. 16. Předsedovi České národní rady Evženu Erbanovi zaslala ve stejné věci 23. 2. 1979 a 15. 8. 1979 dopisy signatářka Charty 77 Helena Klímová. Přílohu prvního dopisu tvořil její text o kauze „Tři z Brna“. Dopisy Heleny Klímové E. Erbanovi, její text „Tři z Brna“ datovaný 9. 2. 1979 a reakci Petra Uhla na tento text z 22. 2. 1979 viz in: tamtéž, sign. IV/8, kart. 16. Mladí přátelé odsouzených přišli s iniciativou zorganizovat ve dnech 23. a 24. 12. 1978 třicetihodinovou hladovku za politické vězně. K tomu viz dopis Dany Němcové ze 3. 12. 1978. Tamtéž, sign. IV/5, kart. 16. Řada dopisů na jejich podporu ze zahraničí a jejich úřední překlady do češtiny se nacházejí in: MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.